

**Misyjność Kościoła w świetle Adhortacji
apostolskiej *Evangelii gaudium*
i *Dokumentu z Aparecidy*
„Jesteśmy uczniami i misjonarzami Jezusa
Chrystusa, aby nasze narody miały w Nim życie”**

DARIUSZ GARDOCKI SJ

Papieski Wydział Teologiczny w Warszawie – Collegium Bobolanum
Warszawa

Kościół został założony i posłany przez Jezusa Chrystusa po to, by szedł do wszystkich narodów, głosił Ewangelię i chrzczył (por. Mt 28, 19), tak jak sam Chrystus został wcześniej posłany przez swego Ojca (por. J 20, 21). Posłanie to uświadamia prawdę o tym, że Kościół jest ze swej natury misyjny, tzn., że jest „Kościółem misyjnym albo nie jest już Kościołem Jezusa Chrystusa”¹. Pokazuje, że celem istnienia Kościoła nie jest on sam, lecz misja, do jakiej został powołany i przeznaczony przez swojego Założyciela. Tak też Kościół rozumiał siebie i swoje zadanie, począwszy od pierwszej wspólnoty zgromadzonej wokół apostołów, przez ich następców i kolejne pokolenia wyznawców Chrystusa aż po dzień dzisiejszy. Daje temu wyraz II Sobór Watykański, kiedy mówi o Kościele jako o narzędziu zbawienia wszystkich ludzi, jakim posługuje się Chrystus, i o tym, że jest on posłany przez Niego do całego świata, by być światłością tego świata i solą ziemi (por. Mt 5, 13-16) oraz by głosić i krzewić królestwo Chrystusa i Boga wśród wszystkich narodów². Sobór jednocześnie naucza o tym, że działalność misyjna Kościoła polega na „objawieniu, czyli epifanii, i wypełnieniu planu Bożego w świecie i jego historii, w której Bóg poprzez mi-

¹ Walter Kasper, *Kościół Katolicki. Istota rzeczywistość posłannictwo*, tłum. Grzegorz Rawski (Kraków: WAM, 2014), 512.

² Sobór Watykański II, *Konstytucja dogmatyczna o Kościele „Lumen gentium”* (Poznań: Wydawnictwo Pallottinum, 2002), nr 5, 9.

sje wyraźnie realizuje historię zbawienia³ oraz na uobecnianiu Chrystusa jako sprawcy zbawienia przez przepowiadanie i celebrowanie sakramentów. Papież Jan Paweł II z kolei wskazywał wiele razy na potrzebę „nowego głoszenia Ewangelii – również tym, którzy są już ochrzczeni”⁴. Mówił i nawiązywał do podjęcia dzieła nowej ewangelizacji, a nawet pierwszej ewangelizacji, ponieważ wielu ludzi, w tym Europejczyków, nie słyszało jeszcze o Chrystusie. Działalność misyjna Kościoła stanowi, jego zdaniem, „także dziś największe wyzwanie dla Kościoła”⁵. Dlatego sprawa misji winna być postrzegana przez Kościół jako jego zadanie priorytetowe⁶. Zagadnienie to zostaje podjęte przez papieża Franciszka w Adhortacji apostolskiej *Evangelii gaudium* i przez dokument z Aparecidy opracowany przez Konferencję Episkopatów Ameryki Łacińskiej i Karaibów.

Celem niniejszego artykułu jest ukazanie, na czym polega i w czym przejawia się misyjność Kościoła w świetle przeprowadzonej analizy adhortacji apostolskiej papieża Franciszka *Evangelii gaudium* (2013) i dokumentu Konferencji Episkopatu Latynoamerykańskiego i Karaibów z Aparecidy (2007). Wybór tych dokumentów podyktowany jest tym, że, po pierwsze, oba poświęcone są głoszeniu Ewangelii w dzisiejszym świecie, a więc tematowi misji i misyjności Kościoła. Po drugie tym, że w redagowaniu obu dokumentów istotną rolę odegrał papież Franciszek. I tak, pierwszy z tych dokumentów, tj. adhortacja *Evangelii gaudium*, chociaż jest owocem XIII Zwyczajnego Zgromadzenia Ogólnego Synodu Biskupów poświęconego tematowi: „Nowa ewangelizacja dla przekazu wiary chrześcijańskiej”, to jednak jego ostatecznym redaktorem jest papież Franciszek, który, jak sam pisze, „przyjął zaproszenie Ojców synodalnych do zredagowania tej adhortacji i przejął bogactwo prac Synodu”⁷. W drugim z kolei z dokumentów, tj. dokumencie z Aparecidy, papież Franciszek, jako ówczesny kardynał Argentyny i przewodniczący CELAM-u, był jednym z głównych jego redaktorów. Po trzecie tym, że w Adhortacji apostolskiej *Evangelii gaudium* papież wielokrotnie odwołuje się do dokumentu z Aparecidy i sam przyznaje, że *Evangelii gaudium* – „jego »manifest programowy« – jest w dużej części oparta na Adhortacji apostolskiej *Evangelii nuntiandi* Pawła VI sprzed ponad 50 lat i uzupełniona przez przemyślenia

³ Tenże, *Dekret o misyjnej działalności Kościoła „Ad gentes divinitus”* (Poznań: Wydawnictwo Pallottinum, 2002), nr 9.

⁴ Jan Paweł II, *Adhortacja apostolska „Ecclesia in Europa”* (Watykan 2003), nr 47.

⁵ Tenże, *Encyklika „Redemptoris missio”* (Watykan 1999), nr 34.

⁶ Tamże, nr 40.

⁷ Franciszek, *Adhortacja apostolska „Evangelii gaudium”* (Watykan 2013), nr 16.

zawarte w dokumencie z Aparecidy⁸. Ten ostatni dokument, chociaż jest dokumentem opracowanym dla Ameryki Łacińskiej i Karaibów, to jednak „można i należy traktować go jako program dla całego Ludu Bożego, ponieważ wyznacza on radykalną zmianę w rozumieniu tego, na czym polega misja Kościoła powszechnego. Jest poza tym dokumentem, którego celem jest rozbudzenie zapału misyjnego Kościoła⁹”.

W pierwszym punkcie będzie mowa o ewangelizacji jako istocie misji Kościoła. W drugim z kolei punkcie zostanie ukazany społeczny wymiar ewangelizacji. W trzecim natomiast punkcie zostanie ukazane, czym charakteryzuje się i w czym wyraża się duch nowej ewangelizacji, oraz co znaczy być uczniem Jezusa.

1. Ewangelizacja jako istota misji Kościoła

Zarówno *Evangelii gaudium*, jak i dokument z Aparecidy wskazują na ewangelizację jako istotę misji Kościoła i na to, że misja jest tym, co definiuje tożsamość Kościoła jako Ludu Bożego zmierzającego do Boga. Bycie zaś Ludem Bożym pociąga za sobą bycie zaczynem Bożym pośród ludzkości oraz głoszenie i niesienie Bożego zbawienia ofiarowanego wszystkim ludziom przez Boga w osobie Jezusa Chrystusa, wcielonego Syna Bożego. Dlatego ewangelizacja to nic innego jak przepowiadanie Ewangelii, w centrum której znajduje się osoba Jezusa Chrystusa i ściśle związane z nią dzieło zbawienia człowieka i świata, którego dokonał On przez swoje życie, śmierć i zmartwychwstanie. Dzieło to objawia i jednocześnie potwierdza nieskończoną miłość Boga do człowieka, ponieważ pokazuje, że Bóg w celu zbawienia człowieka nie tylko posłał swojego Syna, lecz także „wydał Go za nas wszystkich” (Rz 8, 32)¹⁰. Zbawienie to przynosi z jednej strony wyzwolenie człowieka od śmierci, grzechu, smutku, wewnętrznej pustki i izolacji, z drugiej zaś daje uczestnictwo w życiu wiecznym, tj. w życiu trynitarnym

⁸ El Pais, „O Pawle VI i Europie”, *Niedziela*, nr 6 (2017): 39.

⁹ Dariusz Gardocki, „V Ogólna Konferencja Episkopatów Ameryki Łacińskiej i Karaibów, *Dokument końcowy z Aparecidy* »Jesteśmy uczniami i misjonarzami Jezusa Chrystusa, aby nasze narody miały w Nim życie«. Seria nowej ewangelizacji, Wydawnictwo Przystanek Jezus, Gubin 2014”, (rec.), *Studia Bobolanum*, nr 3 (2014): 185–186.

¹⁰ V Ogólna Konferencja Episkopatów Ameryki Łacińskiej i Karaibów, *Dokument końcowy z Aparecidy* „Jesteśmy uczniami i misjonarzami Jezusa Chrystusa, aby nasze narody miały w Nim życie”, tłum. Krzysztof Zabawa, Krzysztof Łukoszczyk (Gubin: Wydawnictwo Przystanek Jezus, 2014) nr 373.

Boga.¹¹ Czyni poza tym z ludzi dzieci Boże, co jest także skutkiem i owocem posłania przez Chrystusa zmartwychwstałego Ducha Świętego, który jest „duszą ewangelizacyjnego Kościoła”¹² i Tym, który uobecnia i przedłuża zbawcze owoce dzieła Chrystusa w każdym czasie w historii oraz przemienia i uzdalnia ludzi do udzielenia swoim życiem odpowiedzi na miłość Boga, jaka została objawiona w Jezusie¹³. Dlatego „właściwa i specyficzna misja Kościoła polega na komunikowaniu życia Jezusa Chrystusa ludziom poprzez głoszenie Słowa, udzielanie sakramentów i praktykowanie *caritas*”¹⁴. Oznacza to, że autentyczna ewangelizacja to ewangelizacja, w której prymat zostaje zawsze przyznany głoszeniu Jezusa Chrystusa¹⁵.

U podstaw misyjności Kościoła znajduje się zatem prawda o miłości Boga danej w Jezusie Chrystusie. Jej celem jest prowadzenie ludzi do osobistego spotkania z Jezusem, „z Osobą, która nadaje życiu nową perspektywę, a tym samym decydujące ukierunkowanie”¹⁶. Spotkanie to sprawia, że człowiek zostaje pociągnięty i zaproszony do bycia uczniem Jezusa, który objawił Boga jako Ojca wszystkich ludzi i głosił królestwo Boże, oraz zlecił swoim uczniom, by byli kontynuatorami Jego zbawczej misji w świecie. Ewangelizacja jest więc realizacją przez uczniów Jezusa danego im przez Mistrza nakazu misyjnego: „Idźcie i nauczajcie wszystkie narody, udzielając im chrztu (...). Uczcie je zachowywać wszystko, co wam przykazałem” (Mt 28, 19-20). Nakaz ten uświadamia prawdę o tym, że inicjatywa misji pochodzi od Jezusa, który jest „pierwszym i największym głosicielem Ewangelii”¹⁷ i że to On jest Tym, który wzywa a zarazem uczy Kościół, „jak kroczyć naprzód i dotrzeć na rozstaje dróg, by zaprosić wykluczonych”¹⁸. Dlatego przykład życia, służby i posłuszeństwa Jezusa aż do śmierci ukazuje i wyznacza Jego uczniom drogę ich powołania, jaką jest bycie Jego misjonarzami w świecie.

¹¹ Tamże, nr 348; Franciszek, *Adhortacja apostolska „Evangelii gaudium”* nr 1.

¹² Tamże, nr 261.

¹³ Tamże, nr 112.

¹⁴ V Ogólna Konferencja Episkopatów Ameryki Łacińskiej i Karaibów, *Dokument końcowy z Aparecidy*, nr 386.

¹⁵ Jan Paweł II, *Posynodalna Adhortacja apostolska „Ecclesia in Asia”* (Watykan 1999), nr 19, cyt. za: Franciszek, *Adhortacja apostolska „Evangelii gaudium”* nr 110.

¹⁶ Tamże, nr 12.

¹⁷ Paweł VI, *Posynodalna Adhortacja apostolska „Evangelii nuntiandi”* (Watykan 1975), nr 7, cyt. za: Franciszek, *Adhortacja apostolska „Evangelii gaudium”*, nr 12; V Ogólna Konferencja Episkopatów Ameryki Łacińskiej i Karaibów, *Dokument końcowy z Aparecidy*, nr 103.

¹⁸ Franciszek, *Adhortacja apostolska „Evangelii gaudium”*, nr 24.

W owym nakazie, by iść do wszystkich narodów, obecne są „nowe scenariusze i wyzwania misji ewangelizacyjnej Kościoła”¹⁹. Nakaz ten wzywa Kościół dzisiaj do misyjnego „wyjścia z własnej wygody i zdobycia się na odwagę, by dotrzeć na wszystkie peryferie potrzebujące światła Ewangelii”²⁰ i pójścia „na drugi brzeg», czyli tam, gdzie Chrystus wciąż nie jest uznawany jako Bóg i Pan, gdzie Kościół nie jest obecny”²¹. Nakaz ten czyni z Kościoła wspólnotę „wyruszającą w drogę”²², będącą „w drodze”²³, a zarazem wspólnotę, której drzwi mają być zawsze szeroko otwarte dla wszystkich. Wspólnotę, która jest „otwartym domem Ojca”²⁴. Stanowi on jednocześnie wezwanie do nawrócenia pastoralnego Kościoła, czyli do tego, by „stawał się Kościołem pełnym zapału i ewangelizacyjnej odwagi”²⁵ oraz by wszystko w nim było podporządkowane i służyło jego misji. Realizacja omawianego nakazu wymaga od Kościoła uwzględniania kontekstu historycznego, w którym żyją jego członkowie, a także ci, do których jest on posłany, by lepiej przekazywać prawdę Ewangelii i w jej świetle udzielać odpowiedzi na znaki czasu i pragnienia oraz potrzeby współczesnego człowieka²⁶. Przekaz ten wymaga jednocześnie od Kościoła znalezienia właściwego języka i poszukiwania wciąż nowych sposobów ewangelizacji a także dążenia do tego, by „przepowiadanie Ewangelii, wyrażonej w kategoriach właściwych dla kultury, gdzie jest ona głoszona, prowadziło do nowej syntezy z tą kulturą”²⁷.

Obok omówionego nakazu, który w sposób obiektywny określa i wyznacza zadanie uczniów Jezusa, jakim jest bycie Jego misjonarzami w świecie, ważną rolę w tej kwestii odgrywa także to, co można nazwać osobistym doświadczeniem i owocem spotkania z Jezusem. Jest to „radość wypływająca z bycia uczniami Pana i z bycia posłanymi ze skarbem Ewangelii”²⁸. Radość ta rodzi się, po pierwsze, ze „spotkania z miłością

¹⁹ Tamże, nr 20.

²⁰ Tamże.

²¹ V Ogólna Konferencja Episkopatów Ameryki Łacińskiej i Karaibów, *Document końcowy z Aparecidy*, nr 376.

²² Franciszek, *Adhortacja apostolska „Evangelii gaudium”*, nr 23.

²³ Tamże, nr 46.

²⁴ Tamże, nr 47.

²⁵ V Ogólna Konferencja Episkopatów Ameryki Łacińskiej i Karaibów, *Document końcowy z Aparecidy*, nr 549.

²⁶ Franciszek, *Adhortacja apostolska „Evangelii gaudium”*, nr 45; Sobór Watykański II, *Konstytucja duszpasterska o Kościele w świecie współczesnym „Gaudium et spes”* (Poznań: Wydawnictwo Pallottinum, 2002), nr 4, 11.

²⁷ Franciszek, *Adhortacja apostolska „Evangelii gaudium”*, nr 129.

²⁸ V Ogólna Konferencja Episkopatów Ameryki Łacińskiej i Karaibów, *Document końcowy z Aparecidy*, nr 28.

Bożą, która przemienia się w pełną szczęścia przyjaźń i przywraca sens życia²²⁹. Po drugie, z pamięci o tym, co Bóg uczynił dla człowieka przez swojego Syna, który „oddał się solidarnie za nas w całkowitej miłości aż do końca”²³⁰. Po trzecie, „z wiary, która koi serce i daje zdolność głoszenia Dobrej Nowiny o Bożej miłości”²³¹. Radość ta, podobnie do dobra, pragnie się udzielać, „posiada dynamikę wyjścia i daru, wyjścia poza siebie, podążania i siania zawsze na nowo, zawsze dalej”²³². Jest radością misyjną, która wypełnia życie wspólnoty uczniów Jezusa, która chce dzielić się z innymi swoim doświadczeniem spotkania z Chrystusem i dawać o Nim świadectwo. Bycie uczniem Jezusa ze swej natury zakłada pełnienie misji, gdyż miłość do Chrystusa przynagla ucznia do głoszenia Go światu ze względu na to, że jest On jedynym Zbawicielem człowieka i osobą, bez której nie ma światła, miłości i przyszłości²³³. Dlatego pierwszą motywacją do ewangelizacji jest miłość Jezusa i doświadczenie bycia zbawionym przez Niego, co skłania do tego, by Go jeszcze bardziej kochać i głosić wszystkim ludziom²³⁴.

Tak więc zarówno nakaz głoszenia Ewangelii, jak i radość płynąca ze spotkania z Jezusem – i to wszystko, co ono ze sobą niesie – prowadzi do przepowiadania Jezusa, które stanowi i określa podstawowy cel misji ewangelizacyjnej Kościoła. Jest nim „doprowadzenie do rzeczywistego spotkania ludzi z Jezusem Chrystusem i zaproszenie ich do pójścia za Nim”²³⁵ i do tego, by stali się Jego uczniami. Owocem tego spotkania, a zarazem tym, do czego ono prowadzi, jest zażyłość z Jezusem, która jest „zażyłością »w drodze«”²³⁶, ponieważ Jezus „czyni swoich uczniów uczestnikami swojej misji, równocześnie wiążąc ich ze sobą więzią przyjaźni i braterstwa”²³⁷. Uczestnictwo to czyni z Kościoła Lud Boży pielgrzymujący do Boga a zarazem wspólnotę, która za przykładem swojego Mistrza wychodzi do wszystkich

²⁹ Franciszek, *Adhortacja apostolska „Evangelii gaudium”*, nr 13.

³⁰ V Ogólna Konferencja Episkopatów Ameryki Łacińskiej i Karaibów, *Dokument końcowy z Aparecidy*, nr 117.

³¹ Tamże, nr 29.

³² Franciszek, *Adhortacja apostolska „Evangelii gaudium”*, nr 21.

³³ Benedykt XVI, „Przemówienie Ojca Świętego Benedykta XVI inaugurujące V Konferencję Ogólną Episkopatów Ameryki Łacińskiej i Karaibów”, nr 3, w V Ogólna Konferencja Episkopatów Ameryki Łacińskiej i Karaibów, *Dokument końcowy z Aparecidy*, s. 300.

³⁴ Franciszek, *Adhortacja apostolska „Evangelii gaudium”*, nr 264.

³⁵ V Ogólna Konferencja Episkopatów Ameryki Łacińskiej i Karaibów, *Dokument końcowy z Aparecidy*, nr 287.

³⁶ Franciszek, *Adhortacja apostolska „Evangelii gaudium”*, nr 23.

³⁷ V Ogólna Konferencja Episkopatów Ameryki Łacińskiej i Karaibów, *Dokument końcowy z Aparecidy*, nr 144.

ludzi, by głosić im Ewangelię i w ten sposób realizować otrzymany od Niego nakaz misyjny. Prawda o Kościele jako Ludzie Bożym przypomina jednocześnie prawdę o tym, że „Bóg nie chciał nas zbawiać pojedynczo, lecz formując Lud”³⁸. Tak więc bycie uczniem Jezusa jest tożsame z misją i zakłada zawsze przynależność do wspólnoty i życie we wspólnocie, co jest nieodzownym elementem chrześcijańskiego powołania.

Kościół jest wreszcie z natury swojej misyjny dlatego, że jest pielgrzymującym Ludem Boży, który swój początek „bierze z misji Syna i misji Ducha, zgodnie z zamysłem Ojca”³⁹. „Stąd impuls misyjny Kościoła jest naturalnym owocem życia, które Trójca komunikuje uczniom”⁴⁰. W związku z tym można powiedzieć, że ewangelizacja, czyli istotna misja Kościoła, jest w ostateczności „wezwaniami do udziału w komunii Trójcy Świętej”⁴¹. Jest uczestnictwem Kościoła w misji samego Boga, która wychodzi od Ojca przez Syna i jest kontynuowana przez Ducha Świętego w Kościele i za pośrednictwem Kościoła, z którego Duch Święty czyni narzędzie Bożej łaski w świecie. Wspomniane wezwanie do udziału w komunii Trójcy Świętej odsłania głęboką prawdę o Kościele jako wspólnocie powołanej do tego, by uobecniać ikonę Trójcy Świętej, co ma miejsce wówczas, gdy *communio* Kościoła odzwierciedla komuniję istniejącą w życiu wewnętrznym Trójcy. Takie pojmowanie Kościoła ukazuje, że „nie żyje on z siebie samego, lecz z udzielającej się miłości Trójjedynego Boga, i nie żyje dla siebie, lecz w komunikacji miłości do wewnątrz i na zewnątrz”⁴². Dlatego można powiedzieć, że Kościół jest „komunią miłości” i że „ona stanowi jego istotę i znak, poprzez który jest wezwany do bycia rozpoznawalnym jako naśladowca Chrystusa i sługa ludzkości”⁴³. Co więcej, że owa komuniję miłości „w samej swej istocie przyjmuje kształt komunii misyjnej”⁴⁴. Dlatego w Kościele jako Ludzie Bożym obie te rzeczywistości, tj. komuniję i misję, są ściśle ze sobą związane, ponieważ „komuniję jest misyjna,

³⁸ Tamże, nr 164.

³⁹ Sobór Watykański II, *Dekret o misyjnej działalności Kościoła „Ad gentes divinitus”* (Poznań: Wydawnictwo Pallottinum, 2002), nr 2; V Ogólna Konferencja Episkopatów Ameryki Łacińskiej i Karaibów, *Dokument końcowy z Aparecidy*, nr 347.

⁴⁰ Tamże.

⁴¹ Tamże, nr 157.

⁴² Kasper, *Kościół Katolicki*, s. 146.

⁴³ V Ogólna Konferencja Episkopatów Ameryki Łacińskiej i Karaibów, *Dokument końcowy z Aparecidy*, nr 161.

⁴⁴ Jan Paweł II, *Posynodalna Adhortacja apostolska „Christifideles laici”* (Watykan 1989), nr 32; Franciszek, *Adhortacja apostolska „Evangelii gaudium”*, nr 23.

misja zaś służy komunii⁷⁴⁵. Tym zaś, co karmi i umacnia tę komunię, jest Chleb Bożego Słowa i Chleb Ciała Chrystusa. Chleb Ciała Chrystusa, czyli Eucharystia, jest szczególnym „źródłem i szczytem wszelkiej działalności misyjnej Kościoła”⁷⁴⁶.

Ważną w końcu rolę w omawianym przez nas zagadnieniu misyjności Kościoła i podejmowanym przez niego dziele ewangelizacji spełnia Maryja, ponieważ „współdziałała ona w narodzeniu misyjnego Kościoła”⁷⁴⁷, trwając wraz z uczniami w oczekiwaniu na Ducha, i jest „Matką ewangelizującego Kościoła”, bez której trudno zrozumieć ducha nowej ewangelizacji⁴⁸. Jest misjonarką, uczennicą Pana, kontynuatorką Jego misji i niewiastą wiary, której pielgrzymowanie wiary pozostaje zawsze punktem odniesienia dla Kościoła⁴⁹. Jest także „najdoskonalszym przykładem realizacji życia chrześcijańskiego jako życia trynitarnego »dzieci w Synu«; poprzez swoją wiarę, posłuszeństwo woli Bożej oraz przez nieustanną medytację Słowa i czynów Jezusa”⁷⁵⁰. Wnosi Ona ponadto do działalności ewangelizacyjnej Kościoła styl maryjny, którego cechą charakterystyczną jest moc czułości i miłości, pokora i delikatność oraz rozważanie i kontemplacja spraw Bożych⁵¹. Jest wreszcie „twórczynią komunii” i tą, która „pociąga rzesze do komunii z Jezusem i Jego Kościołem”⁷⁵².

Skoro Kościół jest misyjny i misja określa jego tożsamość, jak zostało to pokazane, oznacza to, że „wszystkie struktury eklezjalne i plany pastoralne [Kościoła] powinny być przepojone stanowczą decyzją misyjną”⁷⁵³ i podporządkowane „opcji misyjnej”. Dzięki temu podporządkowaniu wszystko, co jest w Kościele, tj. zwyczaje, język, struktury, a nawet rozkład zajęć, ma stać się bardziej odpowiednią drogą do ewangelizowania współczesnego świata⁵⁴. Misja ta ma przeznaczenie uniwersalne, jest skierowana

⁴⁵ Jan Paweł II, *Posynodalna Adhortacja apostolska „Christifideles laici”* nr 32; V Ogólna Konferencja Episkopatów Ameryki Łacińskiej i Karaibów, *Dokument końcowy z Aparecidy*, nr 163.

⁴⁶ Tamże, nr 363.

⁴⁷ Tamże, nr 267.

⁴⁸ Franciszek, *Adhortacja apostolska „Evangelii gaudium”*, nr 284.

⁴⁹ Jan Paweł II, *Encyklika „Redemptoris Mater”* (Watykan 1987), nr 79; Franciszek, *Adhortacja apostolska „Evangelii gaudium”*, nr 287.

⁵⁰ V Ogólna Konferencja Episkopatów Ameryki Łacińskiej i Karaibów, *Dokument końcowy z Aparecidy*, nr 266. Franciszek, *Adhortacja apostolska „Evangelii gaudium”*, nr 27

⁵¹ Tamże, nr 288; V Ogólna Konferencja Episkopatów Ameryki Łacińskiej i Karaibów, *Dokument końcowy z Aparecidy*, nr 266-267.

⁵² Tamże, nr 268.

⁵³ Tamże, nr 365.

⁵⁴ Franciszek, *Adhortacja apostolska „Evangelii gaudium”*, nr 27.

do wszystkich ludzi i obejmuje wszystkie wymiary egzystencji, wszystkie osoby, środowiska i narody. Dlatego nic, co ludzkie, nie może być jej obce. W jej centrum znajduje się głoszenie osoby Jezusa Chrystusa, która jest „całkowitą, przeobfitą i satysfakcjonującą odpowiedzią na ludzkie pytania o prawdę, sens życia i rzeczywistości, szczęście, sprawiedliwość i piękno”⁵⁵.

Wspomniana misja Kościoła, która jest zadaniem i wyzwaniem dla Kościoła dzisiaj, zostaje określona mianem nowej ewangelizacji, która obejmuje i urzeczywistnia się w trzech zasadniczych obszarach. Pierwszy z nich dotyczy duszpasterstwa zwyczajnego, którego celem jest ożywienie i rozwój wiary osób wierzących w Chrystusa i uczestniczących w życiu Kościoła, by ich życie stawało się coraz bardziej zgodne z wyznawaną przez nich wiarą i było przez nią kształtowane⁵⁶. Drugi z obszarów odnosi się z kolei do „osób ochrzczonych, które jednakże nie żyją zgodnie z wymogami chrztu świętego i nie przynależą całym sercem do Kościoła”⁵⁷. Dlatego jednym z podstawowych zadań nowej ewangelizacji jest pomoc tego typu osobom w nawróceniu i odnalezieniu przez nie radości, jaką daje wiara. Jest nim także rozbudzenie w nich pragnienia zaangażowania się w Ewangelię. Trzeci natomiast z obszarów nowej ewangelizacji skierowany jest do osób nieznających jeszcze Chrystusa i tych, które zawsze Go odrzucały⁵⁸. Nowa ewangelizacja zachęca cały Kościół do tego, by dokonał on koniecznego przejścia od „duszpasterstwa zwykłego zachowania stanu rzeczy do duszpasterstwa zdecydowanie misyjnego”⁵⁹ i by traktował działalność misyjną jako swój paradygmat i główne zadanie.

2. Społeczny wymiar ewangelizacji

Powodem i celem, dla którego został założony przez Chrystusa i istnieje Kościół, jest bycie kontynuatorem Jego zbawczej misji w świecie. Misja ta określa i wyznacza zasadnicze zadanie Kościoła. Jest nim, konkretnie mówiąc, niesienie zbawienia wszystkim ludziom i przepowiadanie Ewangelii, sprawowanie sakramentów, bycie dla innych i służba na rzecz ubogich oraz tych, których godność i prawa są łamane w dzisiejszym świecie. Zadaniem Kościoła jest zatem bycie sakramentem zbawienia i jednoczenia

⁵⁵ V Ogólna Konferencja Episkopatów Ameryki Łacińskiej i Karaibów, *Document końcowy z Aparecidy*, nr 380.

⁵⁶ Franciszek, *Adhortacja apostolska „Evangelii gaudium”*, nr 14.

⁵⁷ Tamże.

⁵⁸ Tamże.

⁵⁹ V Ogólna Konferencja Episkopatów Ameryki Łacińskiej i Karaibów, *Document końcowy z Aparecidy*, nr 370.

ludzi między sobą oraz służba na rzecz królestwa Bożego⁶⁰. Służba ta ma charakter także praktyczny, na co wyraźnie wskazuje zarówno Ewangelia, jak i samo królestwo Boże przepowiadane i urzeczywistniane przez Jezusa. Pismo Święte pokazuje bowiem, że to, co proponuje Ewangelia, dotyczy nie tylko osobistej relacji człowieka z Bogiem, lecz także uzdrowienia społeczeństwa jako takiego i wszystkich więzi społecznych oraz przemiany świata w kierunku wyznaczonym przez królestwo Boże, które Jezus przyszedł ustanowić. Ewangelizowanie oznacza więc „uobecnianie królestwa Bożego w świecie”⁶¹. Królestwo Boże zaś to panowanie i królowanie Boga w świecie. To postawienie Boga w centrum życia zarówno indywidualnego, jak i społecznego, bo tylko dzięki temu życie społeczne może stawać się „przestrzenią braterstwa, sprawiedliwości, pokoju i godności wszystkich”⁶². Odsłania to jednocześnie prawdę na temat tego, że „zarówno orędzie, jak i doświadczenie chrześcijańskie dążą do spowodowania konsekwencji społecznych”⁶³. Jest to związane z tym, że „w samym sercu Ewangelii znajduje się życie wspólnotowe i zaangażowanie na rzecz innych”⁶⁴, co pokazuje, że kerygmat „posiada nieuchronnie treść społeczną”⁶⁵. Znaczenie społeczne ma wreszcie odkupienie dokonane przez Jezusa Chrystusa, gdyż „Bóg w Chrystusie zbawia nie tylko pojedyncze osoby, ale również uzdrawia międzyludzkie stosunki społeczne”⁶⁶. Wskazuje na nie i potwierdza je także działanie Ducha Świętego, który „działa we wszystkich (...) i stara się przeniknąć każdą ludzką sytuację i wszystkie więzi społeczne”⁶⁷, co pokazuje, że ewangelizacja jest współpracą z wyzwalamym działaniem Ducha Świętego. Znaczenie społeczne ewangelizacji wynika z posługi duszpasterskiej Kościoła, która umiejscowiona jest w konkretnym kontekście historycznym niosącym ze sobą określone przemiany społeczno-kulturowe, które stawiają przed Kościołem nowe wyzwania w jego misji na rzecz budowania królestwa Bożego w świecie⁶⁸.

⁶⁰ Sobór Watykański II, *Konstytucja dogmatyczna o Kościele „Lumen gentium”*, nr 1; tenże, *Konstytucja duszpasterska o Kościele w świecie współczesnym „Gaudium et spes”* (Poznań: Pallottinum, 2002), nr 42.

⁶¹ Franciszek, *Adhortacja apostolska „Evangelii gaudium”*, nr 176.

⁶² Tamże, nr 180

⁶³ Tamże.

⁶⁴ Tamże, nr 177.

⁶⁵ Tamże.

⁶⁶ Papieska Rada „Iustitia et Pax”, *Kompendium nauki społecznej Kościoła*, tłum. Dariusz Chodyniecki, Adam Dalach, Jan Nowak (Kielce: Jedność, 2005), nr 52, cyt. za: Franciszek, *Adhortacja apostolska „Evangelii gaudium”*, nr 178.

⁶⁷ Tamże, nr 177.

⁶⁸ V Ogólna Konferencja Episkopatów Ameryki Łacińskiej i Karaibów, *Dokument końcowy z Aparecidy*, nr 367.

Dlatego ewangelizowanie, które jest nierozdzielnie związane z uobecnianiem królestwa Bożego w świecie, ma także na celu wpływanie na przemianę i kształtowanie świata opierającego się na wartościach tegoż królestwa. Przemiana ta z jednej strony wynika z prawdziwej wiary i jest jej potwierdzeniem, z drugiej zaś broni a zarazem ukazuje autentyczne i pełne znaczenie misji ewangelizacyjnej Kościoła⁶⁹. Jest nią misja, która łączy w sobie „troskę o transcendentny wymiar człowieka z troską o zaspokojenie jego wszystkich konkretnych potrzeb”⁷⁰. Konsekwencją tego jest, że ewangelizacja prowadzona przez Kościół dotyczy także integralnej promocji każdego człowieka, czego wymaga od Kościoła wierność Ewangelii. Dlatego musi on głosić „prawdę o człowieku i godności każdej osoby w każdej publicznej i prywatnej przestrzeni dzisiejszego świata”⁷¹ i „nie może i nie powinien pozostawać na marginesie w walce o sprawiedliwość”⁷². Ewangelia wskazuje bowiem na ścisły związek, jaki istnieje między przyjęciem zbawczego orędzia a czynną miłością braterską. Co więcej, wymaga ona od Kościoła, by wychodził z pomocą naprzeciw pilnym potrzebom człowieka i włączał się w budowanie bardziej sprawiedliwych struktur społecznych, które będą promować „autentyczną ludzką koegzystencję, zapobiegać przemocy i sprzyjać konstruktywnemu dialogowi zmierzającemu do potrzebnego konsensusu społecznego”⁷³.

Wyjście to jest konkretnym wyrazem realizowania przez Kościół przykazania miłości bliźniego a zarazem posługi miłości, która jest „konstytutywnym wymiarem misji Kościoła i nieodzownym wymiarem jego istoty”⁷⁴. Czyni ono z Kościoła Kościół samarytański, który za przykładem swojego Mistrza i Pana podejmuje posługę miłosierdzia i jest solidarny ze wszystkimi ludźmi, w sposób zaś szczególnie z osobami najbardziej potrzebującymi. Przy czym posługa ta „musi iść w parze z dążeniem do prawdziwej sprawiedliwości społecznej, która podnosi poziom życia obywateli”⁷⁵. Zakłada ona także wsłuchiwanie się w wołanie o sprawiedliwość i bycie adwokatem sprawiedliwości oraz obrońcą ubogich⁷⁶. Prowadzi wreszcie

⁶⁹ Franciszek, *Adhortacja apostolska „Evangelii gaudium”*, nr 176, 183.

⁷⁰ V Ogólna Konferencja Episkopatów Ameryki Łacińskiej i Karaibów, *Dokument końcowy z Aparecidy*, nr 176.

⁷¹ Tamże, nr 390.

⁷² Franciszek, *Adhortacja apostolska „Evangelii gaudium”*, nr 183.

⁷³ V Ogólna Konferencja Episkopatów Ameryki Łacińskiej i Karaibów, *Dokument końcowy z Aparecidy*, nr 384.

⁷⁴ Franciszek, *Adhortacja apostolska „Evangelii gaudium”*, nr 179.

⁷⁵ V Ogólna Konferencja Episkopatów Ameryki Łacińskiej i Karaibów, *Dokument końcowy z Aparecidy*, nr 385.

⁷⁶ Tamże, nr 395.

do uprzywilejowania przez Kościół przede wszystkim ludzi ubogich i chorych oraz tych wszystkich, którzy są pogardzani, zapomniani i spychani na margines życia społecznego. Wyrazem tego jest przyjęcie przez Kościół opcji preferencyjnej na rzecz ubogich, ponieważ jest ona „specjalną formą pierwszeństwa w praktykowaniu miłości chrześcijańskiej (...) i zawiera się w chrystologicznej wierze w (...) Boga, który dla nas stał się ubogim, aby nas ubóstwem swoim wzbogacić”⁷⁷. Przyznanie priorytetu opcji na rzecz ubogich oznacza, że jest ona tym, co powinno w sposób decydujący „charakteryzować życie chrześcijańskie, styl eklezjalny i treść programów duszpasterskich”⁷⁸. Opcja ta skłania jednocześnie Kościół do bezinteresownego ewangelizowania ubogich, co jest znakiem królestwa Bożego a zarazem tym, co przynagla Kościół do poszukiwania nowych i kreatywnych ścieżek, by odpowiedzieć i zaradzić nowym formom ubóstwa, jakie dzisiaj pojawiają się w świecie. Jest ona konkretnym wyrazem posługi miłosierdzia i służby miłości Kościoła pośród ubogich, co jest niezbywalnym wyrazem istoty Kościoła a przez to tym, co powinno charakteryzować życie chrześcijańskie. Opcja ta wskazuje wreszcie na to, że „proces ewangelizacyjny obejmuje promocję człowieka i autentyczne wyzwolenie, bez którego nie jest możliwy sprawiedliwy porządek”⁷⁹. Z drugiej zaś strony wskazuje, że nowa ewangelizacja, którą podejmuje Kościół jest „zaproszeniem do uznania zbawczej mocy egzystencji ubogich i do postawienia jej w centrum drogi Kościoła”⁸⁰. Omawiana opcja czyni w końcu wiarygodne przepowiadanie Ewangelii jako Ewangelii miłości, ponieważ autentyczna miłość jest „zawsze kontemplatywna i służebna”⁸¹. Przy czym miłość, o której mowa, musi dotyczyć relacji nie tylko „w skali mikro: więzi przyjacielskich, rodzinnych, małej grupy, ale także w skali makro: stosunków społecznych, ekonomicznych i politycznych”⁸².

Omawiany społeczny wymiar ewangelizacji dotyczy wreszcie angażowania się członków Kościoła w życie społeczne, polityczne i ekonomiczne, by w ten sposób mogli oni sprzyjać promowaniu pokoju, sprawiedliwości, solidarności, troski o dobro wspólne, sprawiedliwej dystrybucji dóbr, integralnego rozwoju każdego człowieka, poszanowania życia ludzkiego,

⁷⁷ Benedykt XVI, „Przemówienie Ojca Świętego Benedykta XVI inaugurujące V Konferencję Ogólną Episkopatów Ameryki Łacińskiej i Karaibów”, nr 392.

⁷⁸ V Ogólna Konferencja Episkopatów Ameryki Łacińskiej i Karaibów, *Dokument końcowy z Aparecidy*, nr 394.

⁷⁹ Tamże, nr 399.

⁸⁰ Franciszek, *Adhortacja apostolska „Evangelii gaudium”*, nr 198.

⁸¹ Tamże, nr 199.

⁸² Tamże, nr 205.

obrony praw i godności kobiet, w tym także dzieci nienarodzonych, troski o rodzinę i całe stworzenie⁸³. By mogli wywierać wpływ na takie dziedziny życia społecznego jak: kultura, nauka, stosunki międzynarodowe i środki społecznego przekazu⁸⁴.

Ewangelizacja zakłada w końcu także drogę dialogu rozumianego jako forma spotkania, którego celem jest dążenie do zgody i wspólnych ustaleń, mając przy tym zawsze na uwadze troskę o społeczeństwo sprawiedliwe i nikogo niewykluczające. W dzisiejszych czasach dla Kościoła istnieją, zdaniem omawianej adhortacji i *Dokumentu z Aparecidy*, trzy szczególne środowiska dialogu. Są nimi: państwo, społeczeństwo oraz ludzie wierzący w Chrystusa i ci, którzy nie należą do Kościoła⁸⁵. Dialog ten jest konieczny do tego, by Kościół mógł „spełnić posługę w zakresie pełnego rozwoju człowieka i osiągnąć dobro wspólne”⁸⁶. W przypadku dialogu prowadzonego przez Kościół z państwami, chodzi przede wszystkim o „wspieranie propozycji bardziej odpowiadających godności osoby ludzkiej i dobru wspólnemu”⁸⁷ oraz proponowanie podstawowych wartości, które promują i stoją na straży obrony życia ludzkiego, instytucji małżeństwa i rodziny. W przypadku zaś dialogu ekumenicznego chodzi o dążenie, z jednej strony, do jedności między samymi chrześcijanami, ponieważ jej brak jest skandalem, a zarazem tym, co zaciemnia dzieło ewangelizacji, z drugiej zaś, do doprowadzenia do jedności całej rodziny ludzkiej⁸⁸. Dialog ten postrzegany jest jako istotna forma ewangelizacji. W przypadku natomiast dialogu międzyreligijnego chodzi o wkład na rzecz pokoju i pokojowego współżycia między ludźmi, narodami i religiami. Ma on specjalne znaczenie w budowaniu nowej ludzkości, otwiera bowiem „nieprzetarte szlaki świadectwa chrześcijańskiego, proponuje wolność i godność ludów, ożywia współpracę na rzecz dobra wspólnego, przewycięża przemoc i uczy pokoju”⁸⁹. Ten rodzaj dialogu wypływa z misji, jaką Chrystus zlecił swojemu Kościołowi

⁸³ V Ogólna Konferencja Episkopatów Ameryki Łacińskiej i Karaibów, *Dokument końcowy z Aparecidy*, nr 417, 432, 450, 491; Franciszek, *Adhortacja apostołska „Evangelii gaudium”*, nr 202-221.

⁸⁴ V Ogólna Konferencja Episkopatów Ameryki Łacińskiej i Karaibów, *Dokument końcowy z Aparecidy*, nr 283.

⁸⁵ Franciszek, *Adhortacja apostołska „Evangelii gaudium”*, nr 238; V Ogólna Konferencja Episkopatów Ameryki Łacińskiej i Karaibów, *Dokument końcowy z Aparecidy*, nr 95.

⁸⁶ Franciszek, *Adhortacja apostołska „Evangelii gaudium”*, nr 238.

⁸⁷ Tamże, nr 241.

⁸⁸ Tamże, nr 244-246; V Ogólna Konferencja Episkopatów Ameryki Łacińskiej i Karaibów, *Dokument końcowy z Aparecidy*, nr 277.

⁸⁹ Tamże, nr 239.

i „wymaga roztropnej proporcji między głoszeniem a dialogiem jako elementami konstytutywnymi ewangelizacji”⁹⁰ a także postawy łagodności i szacunku dla innych ludzi i ich przekonań religijnych. Dzieło ewangelizacji obejmuje także dialog między nauką i wiarą, ponieważ sprzyja on pokojowi oraz temu, by nowe odkrycia, będące wynikiem prowadzonych badań naukowych, były oświecone wiarą i mogły służyć ludziom i całym społeczeństwom⁹¹.

Innym jeszcze przejawem społecznego wymiaru ewangelizacji jest ewangelizowanie kultury, by w ten sposób inkulturować Ewangelię. W ewangelizowaniu tym chodzi o to, by w krajach o tradycji katolickiej „towarzyszyć kulturze, troszczyć się o nią i umacniać jej istniejące już bogactwa, natomiast w krajach o innych tradycjach religijnych lub głęboko zsekularyzowanych będzie chodziło o sprzyjanie nowym procesom ewangelizacji kultury”⁹².

Reasumując, można powiedzieć, że u podstaw omówionego społecznego wymiaru ewangelizacji znajduje się z jednej strony nakaz Chrystusa, by głosić Ewangelię wszystkim narodom, z drugiej zaś przekonanie i wiara w to, że „Ewangelia jest zaczynem zakwaszającym całe ciasto oraz miastem jaśniejącym na szczycie góry i oświecającym wszystkie ludy”⁹³. Dotyczy ona zatem i obejmuje wszystkie wymiary życia ludzkiego zarówno indywidualnego, jak i społecznego. I chociaż Kościół nie „posiada monopolu na interpretowanie rzeczywistości społecznej albo propozycji dla rozwiązywania współczesnych problemów”⁹⁴ a jego „zaangażowanie nie polega wyłącznie na działaniach albo programach promocji i opieki”⁹⁵, to jednak w swojej działalności ewangelizacyjnej nie może pomijać społecznego wymiaru ewangelizacji, ponieważ „Bóg pragnie szczęścia swoich dzieci także na ziemi”⁹⁶. Dlatego autentyczna wiara to taka, która pociąga za sobą głębokie pragnienie zmiany świata. To wiara, która wyraża się w konkretnych czynach świadczących o obecności królestwa Bożego w świecie, chociaż królestwo to jest rzeczywistością transcendentną.

⁹⁰ Franciszek, *Adhortacja apostolska „Evangelii gaudium”*, nr 251.

⁹¹ V Ogólna Konferencja Episkopatów Ameryki Łacińskiej i Karaibów, *Dokument końcowy z Aparecidy*, nr 341; Franciszek, *Adhortacja apostolska „Evangelii gaudium”*, nr 242.

⁹² Tamże, nr 69.

⁹³ Tamże, nr 237.

⁹⁴ Tamże, nr 184.

⁹⁵ Tamże, nr 199.

⁹⁶ Tamże, nr 182.

3. Duch nowej ewangelizacji

Przykład życia Jezusa i dany przez Niego nakaz ewangelizowania wszystkich narodów ukazuje a zarazem wyznacza uczniom Jezusa drogę ich powołania i zadanie, jakim jest bycie misjonarzami Chrystusa w świecie. By mogli oni sprostać temu zadaniu, Jezus daje im Ducha Świętego, który uobecnia w historii zbawcze owoce Jego życia, męki, śmierci i zmartwychwstania oraz sprawia, że uczniowie stają się apostołami i głosicielami wielkich dzieł Bożych. Wychodzą ze swych ograniczeń oraz z odwagą i mocą głoszą Ewangelię wszystkim narodom⁹⁷. Ten Duch także i dzisiaj jest obecny i działający w Kościele. Kształtuje w nim zdecydowanych i odważnych misjonarzy oraz „wskazuje miejsca, które powinny być ewangelizowane i wybiera tych, którzy powinni to czynić”⁹⁸. Jest „duszą ewangelizującego Kościoła”⁹⁹ i „wewnętrznym Mistrzem, który prowadzi do poznania całej prawdy”¹⁰⁰ oraz Tym, który udziela światła i życia przez sakramenty. Jest darem udzielonym nam przez Ojca, który utożsamia wierzących z Jezusem jako Drogą, Prawdą i Życiem¹⁰¹. Ożywia i podtrzymuje zapał misyjny, „przychodząc z pomocą naszej słabości” (Rz 8, 26) i lecząc to wszystko, co nas osłabia w wypełnieniu zadania misyjnego. Wzbogaca cały Kościół, który ewangelizuje, udzielając mu różnych charyzmatów i darów, które są włączone w ciało Kościoła i stanowią bodziec do ewangelizacji¹⁰². Wszystko to pokazuje, że ewangelizacja, która jest głównym zadaniem Kościoła, a tym samym uczniów Jezusa, musi być ewangelizacją z duchem. Jest nią ewangelizacja prowadzona przez Ducha Świętego, przez Niego ożywiana i na Niego otwarta. Jest prowadzona przez ewangelizatorów, którzy się modlą i pracują, co czyni z nich prawdziwych ewangelizatorów z Duchem¹⁰³. Życie w Duchu otwiera uczniów Jezusa na innych ludzi i na misję oraz czyni z nich „osoby szczodre i kreatywne, szczęśliwe w głoszeniu i służbie misyjnej”¹⁰⁴.

⁹⁷ Tamże, nr 259.

⁹⁸ V Ogólna Konferencja Episkopatów Ameryki Łacińskiej i Karaibów, *Document końcowy z Aparecidy*, nr 150.

⁹⁹ Franciszek, *Adhortacja apostolska „Evangelii gaudium”*, nr 261.

¹⁰⁰ V Ogólna Konferencja Episkopatów Ameryki Łacińskiej i Karaibów, *Document końcowy z Aparecidy*, nr 152.

¹⁰¹ Tamże, nr 137.

¹⁰² Franciszek, *Adhortacja apostolska „Evangelii gaudium”*, nr 130.

¹⁰³ Tamże, nr 262.

¹⁰⁴ V Ogólna Konferencja Episkopatów Ameryki Łacińskiej i Karaibów, *Document końcowy z Aparecidy*, nr 285.

Dlatego jednym z istotnych zadań uczniów Jezusa, a zarazem tym, co kształtuje ich samych, z czego czerpią oni siłę i z czego wypływa ich misyjność, jest, zdaniem analizowanych dokumentów, modlitwa, ponieważ prowadzi ona do osobistego spotkania z Jezusem i do bliskiego związania się z Nim. Jezus chce bowiem, aby Jego uczeń miał z Nim więź jak „przyjaciel i brat”. Jak przyjaciel, ponieważ wówczas wchodzi on w życie Jezusa i czyni je swoim. Słucha Jego słów i „sprawia, że życie Jezusa Chrystusa przepływa do jego życia, naznaczając relację ze wszystkimi”¹⁰⁵. Jak „brat”, gdyż ma on wówczas „udział w życiu Zmartwychwstałego, Syna Ojca niebieskiego”¹⁰⁶, a przez to ma udział, podobnie do Jezusa, choć z innej racji, w życiu, które pochodzi od Ojca. Omawiana więź prowadzi ostatecznie do zjednoczenia z Jezusem, które sprawia, że człowiek szuka i kocha to, czego szuka i kocha Jezus, tj. chwały Ojca¹⁰⁷. Przyczynia się ona poza tym do tego, że taki człowiek postrzega Jezusa jako Tego, który kroczy obok niego i mu towarzyszy. Zjednoczenie z Jezusem oddziałuje ponadto i rozbudza misyjność Jego uczniów, ponieważ daje im pewność i przekonanie na temat tego, że znajomość i nieznanostwo Jezusa nie jest tym samym. Znajomość Jezusa nadaje bowiem sens i decydujące ukierunkowanie życiu ludzkiemu. Więż ta prowadzi wreszcie do uczestnictwa w życiu Jezusa oraz uczyni radykalnego oddania się na służbę Bogu, Jego królestwu i braciom aż po krzyż, tak jak miało to miejsce w przypadku Jezusa. Dlatego, co istotne, stanowi uprzedni warunek misyjności uczniów Jezusa a zarazem jest tym, z czego ona wypływa i co ją kształtuje, jest przebywanie z Jezusem, kontemplowanie Go i uczenie się od Niego miłości oraz posłuszeństwa i służby względem Boga i bliźnich¹⁰⁸.

Innym ważnym aspektem, który kształtuje zarówno bycie uczniem Jezusa, jak i misyjność Jego uczniów, jest nawrócenie. Jest ono bowiem „pierwszą odpowiedzią tego, kto z zachwytem słuchał Pana, kto wierzy w Niego (...) i decyduje się zostać Jego przyjacielem i iść za Nim, zmieniając swój sposób myślenia i życia”¹⁰⁹. Prowadzi ono także zarówno do „uczestnictwa we wspólnocie eklezjalnej oraz do dojrzewania w wierze poprzez praktykowanie sakramentów, służby i misji”¹¹⁰, jak i do otwarcia się Kościoła na nieustanną reformę samego siebie¹¹¹. Owocem nawrócenia

¹⁰⁵ Tamże, nr 132.

¹⁰⁶ Tamże.

¹⁰⁷ Franciszek, *Adhortacja apostolska „Evangelii gaudium”*, nr 267.

¹⁰⁸ Tamże, nr 264.

¹⁰⁹ V Ogólna Konferencja Episkopatów Ameryki Łacińskiej i Karaibów, *Dokument końcowy z Aparecidy*, nr 278 b.

¹¹⁰ Tamże, 289.

¹¹¹ Franciszek, *Adhortacja apostolska „Evangelii gaudium”*, nr 26.

jest wreszcie zjednoczenie z Jezusem Chrystusem, kontemplowanie i naśladowanie Go oraz przepowiadanie Jego Ewangelii wszystkim narodom. Rodzi ono w końcu umiejętność podporządkowania wszystkiego w służbie na rzecz urzeczywistniania królestwa Bożego w świecie i wzywa wszystkich ochrzczonych do „przyjęcia postawy ciągłego pastoralnego nawrócenia, które zakłada uważne słuchanie i rozeznawanie tego, »co mówi Duch do Kościołów« (Ap 2, 29) poprzez znaki czasu, w których Bóg się objawia»¹¹². Duch ten działa we wszystkich ochrzczonych jak uświęcająca moc, pobudzająca ich do ewangelizowania. Sprawia, że na mocy chrztu wszyscy ochrzczeni są powołani do bycia uczniami i misjonarzami Jezusa a także aktywnymi podmiotami ewangelizacji¹¹³.

U podstaw zatem misyjności uczniów Jezusa znajduje się zjednoczenie z Jezusem i nawrócenie, które pozwala doświadczyć daru przebaczenia, radości wyzwolenia i łaski początku, z którego rodzi się moc i siła do podjęcia dzieła ewangelizacji. Przy czym nawrócenie to należy pojmować jako stały proces, który nie tylko odnawia wewnętrznie człowieka i wpływa na zmianę jego sposobu życia, myślenia i działania, lecz także prowadzi cały Kościół do nawrócenia pastoralnego, czyli do podporządkowania wszystkiego misji. Misja zaś to nic innego jako „umiłowanie Jezusa i jednocześnie miłość do Jego ludu”¹¹⁴. To bycie narzędziem w ręku Jezusa, którym On chce się posługiwać, by być bliżej swojego ludu. Bycie uczniem Jezusa oznacza i zakłada zarazem pełnienie misji, ponieważ obie te rzeczywistości, tj. bycie uczniem i pełnienie misji, są „jakby dwiema stronami tego samego medalu”¹¹⁵. Co więcej, to uznanie, że ja jako uczeń Jezusa „jestem misją na tym świecie, i dlatego jestem w tym świecie”¹¹⁶ i że ta misja jest czymś, „czego nie mogę z siebie wykorzenić, jeśli nie chcę zniszczyć samego siebie”¹¹⁷. Dlatego uczeń Jezusa jest zapraszany i przynaglany przez swojego Mistrza do tego, by Go kochał i naśladował. Rozpoznawał Go w innych, wychodził poza siebie i szukał dobra innych.

Wypełnienie tak pojętej misji wymaga i zakłada, obok omówionego zjednoczenia z Jezusem i nawrócenia, stałej formacji uczniów i misjonarzy Jezusa, by byli oni prawdziwymi ewangelizatorami z Duchem. Podstawowym celem tej formacji jest pomoc członkom Kościoła „zawsze spotykać

¹¹² V Ogólna Konferencja Episkopatów Ameryki Łacińskiej i Karaibów, *Document końcowy z Aparecidy*, nr 366.

¹¹³ Franciszek, *Adhortacja apostolska „Evangelii gaudium”*, nr 119-120.

¹¹⁴ Tamże, nr 268.

¹¹⁵ V Ogólna Konferencja Episkopatów Ameryki Łacińskiej i Karaibów, *Document końcowy z Aparecidy*, nr 146.

¹¹⁶ Franciszek, *Adhortacja apostolska „Evangelii gaudium”*, nr 273.

¹¹⁷ Tamże.

się z Chrystusem, i tym samym rozpoznawać, przyjmować, czynić własnym i rozwijać doświadczenie i wartości, które składają się na chrześcijańską tożsamość i misję w świecie”¹¹⁸. Formacja ta winna być poza tym postrzegana jako całościowy proces, który obejmuje wszystkie wymiary życia ludzkiego, a więc wymiar ludzki i wspólnotowy, wymiar intelektualny, duszpasterski i misyjny. Ma ona na celu pomoc w dojściu do „nowego życia w Chrystusie, do głębokiego identyfikowania się z Nim i z Jego misją”¹¹⁹. Musi więc ona uwzględniać różne sytuacje i etapy życia ludzkiego, jak również różne powołania wewnątrz wspólnoty Kościoła i ma służyć ożywieniu wiary oraz obudzeniu misyjnej świadomości wszystkich ochrzczonych, którzy powołani są do tego, by być solą i zaczynem świata. Ważną rolę w formacji tej odgrywa inicjacja do życia chrześcijańskiego i stała katecheza. W inicjacji tej zaś podstawowe znaczenie ma przepowiadanie słowa Bożego, ponieważ umożliwia ono i prowadzi do osobistego spotkania z Jezusem, które inicjuje nawrócenie, którego konsekwencją jest uczestnictwo we wspólnocie eklezjalnej oraz dojrzewanie w wierze poprzez praktykowanie sakramentów, służby i misji.

Wszystko, co zostało powiedziane na temat ducha nowej ewangelizacji, pokazuje, że cały Kościół wezwany jest do tego, by stawał się Kościołem misyjnym. Podobnie też wszyscy ochrzczeni są wezwani do tego, by „dawać innym wyraźne świadectwo o zbawczej miłości Pana”¹²⁰. Misja Kościoła stanowi poza tym dla wszystkich jego członków stały bodziec, który nie pozwala im na godzenie się z przeciętnością i pobudza ich do stałego wzrostu.

* * *

Zarówno Adhortacja apostołska *Evangelii gaudium*, jak i *Dokument z Aparecidy* przypominają prawdę o tym, że po pierwsze, wszyscy wierzący są uczniami i misjonarzami Jezusa, a więc mają powołanie misyjne. Po drugie, że podstawowym zadaniem Kościoła jest przepowiadanie Jezusa Chrystusa i prowadzenie ludzi do pełni życia, jaka jest im ofiarowana przez Boga w Chrystusie, który jest wcielonym Synem Bożym i jedynym Zbawicielem człowieka. Po trzecie, że zadaniem Kościoła jest służba człowiekowi, która dotyczy i obejmuje wszystkie wymiary ludzkiego życia. Dlatego Kościół musi wychodzić poza swoje granice i docierać do wszystkich ludzi, by we współpracy z nimi i opierając się na wartościach ewangelicznych

¹¹⁸ V Ogólna Konferencja Episkopatów Ameryki Łacińskiej i Karaibów, *Dokument końcowy z Aparecidy*, nr 279.

¹¹⁹ Tamże, nr 281.

¹²⁰ Franciszek, *Adhortacja apostołska „Evangelii gaudium”*, nr 121.

przekształcać istniejącą rzeczywistość i w ten sposób przyczyniać się do budowania świata bardziej ludzkiego i sprawiedliwego, a przez to budować i urzeczywistniać w świecie rzeczywistość królestwa Bożego.

By Kościół mógł sprostać temu zadaniu, musi być otwarty na działanie Ducha Świętego, musi być zjednoczony z Chrystusem i stale podejmować wysiłek nawracania się, co dotyczy zarówno Kościoła jako instytucji, jak i wszystkich, którzy do niego należą i go tworzą. Tym zaś, co ma pomóc Kościołowi w owym nawracaniu się i jednocześnie je ukierunkowuje, to nawrócenie typu pastoralnego, którego zasadniczym celem jest ożywienie misyjności Kościoła. Służy temu m.in. przyjęcie przez Kościół „opcji misyjnej”, dzięki której wszystko, co jest w Kościele, ma stawać się bardziej odpowiednią drogą dla ewangelizowania współczesnego świata. Opcja ta uświadamia jednocześnie prawdę o tym, że cały Kościół musi stać się Kościołem misyjnym. Bycie bowiem uczniem Jezusa oznacza i zakłada bycie misjonarzem Jezusa, tzn. tym, który głosi Go innym ludziom i daje o Nim świadectwo całym swoim życiem.

Bibliografia

Benedykt XVI. „Przemówienie Ojca Świętego Benedykta XVI inaugurujące V Konferencję Ogólną Episkopatów Ameryki Łacińskiej i Karaibów”. W V Ogólna Konferencja Episkopatów Ameryki Łacińskiej i Karaibów, *Dokument końcowy z Aparecidy*. „Jesteśmy uczniami i misjonarzami Jezusa Chrystusa, aby nasze narody miały w Nim życie”, 312-318. Gubin: Przyśtanek Jezus, 2014.

El Pais. „O Pawle VI i Europie”. *Niedziela*, nr 6 (2017): 39.

Franciszek. *Adhortacja apostolska „Evangelii gaudium”*, Watykan 2013.

Gardocki Dariusz. „V Ogólna Konferencja Episkopatów Ameryki Łacińskiej i Karaibów. Dokument z Aparecida »Jesteśmy uczniami i misjonarzami Jezusa Chrystusa, aby nasze narody miały w Nim życie«”, rec. *Studia Bobolanum*, nr 3 (2014): 180-186.

Gardocki Dariusz. „Kościół ubogi i dla ubogich jako wyzwanie i zadanie stojące przed Kościołem dzisiaj”. *Studia Bobolanum*, nr 3 (2015): 5-21.

Jan Paweł II. *Adhortacja apostolska „Ecclesia in Europa”*. Watykan 2003.

Jan Paweł II. *Encyklika „Redemptoris missio”*. Watykan 1999.

Jan Paweł II. *Posynodalna Adhortacja apostolska „Ecclesia in Asia”*. Watykan 1999.

Jan Paweł II. *Posynodalna Adhortacja apostolska „Christifideles laici”*. Watykan 1989.

Jan Paweł II. *Encyklika „Redemptoris Mater”*. Watykan 1987.

Kasper Walter. *Kościół Katolicki. Istota rzeczywistość posłannictwo*. Tłumaczenie Grzegorz Rawski. Kraków: WAM, 2014.

V Ogólna Konferencja Episkopatów Ameryki Łacińskiej i Karaibów. *Do dokument końcowy z Aparecida „Jesteśmy uczniami i misjonarzami Jezusa Chrystusa”*. Tłumaczenie Krzysztof Zabawa, Krzysztof Łukoszczyk. Gubin: Wydawnictwo Przystanek Jezus, 2014.

Papieska Rada „Iustitia et Pax”. *Kompendium nauki społecznej Kościoła*. Tłumaczenie Dariusz Chodyniecki, Adam Dalach, Jan Nowak. Kielce: Jedność, 2005.

Paweł VI. *Posynodalna Adhortacja apostolska „Evangelii nuntiandi”*. Watykan, 1975.

Sobór Watykański II. *Konstytucja dogmatyczna o Kościele „Lumen gentium”*. Poznań: Wydawnictwo Pallottinum, 2002.

Sobór Watykański II. *Konstytucja duszpasterska o Kościele w świecie współczesnym „Gaudium et spes”*. Poznań: Wydawnictwo Pallottinum, 2002.

Sobór Watykański II, *Dekret o misyjnej działalności Kościoła „Ad gentes divinitus”*. Poznań: Wydawnictwo Pallottinum, 2002.

Misyjność Kościoła w świetle Adhortacji apostolskiej *Evangelii gaudium* i Dokumentu z *Aparecidy* „Jesteśmy uczniami i misjonarzami Jezusa Chrystusa, aby nasze narody miały w Nim życie”

STRESZCZENIE

Działalność misyjna Kościoła stanowi jedno z największych wyzwań dla Kościoła dzisiaj i jednocześnie jedno z jego priorytetowych zadań. Kościół został założony i posłany przez Jezusa Chrystusa po to, by szedł do wszystkich narodów, głosił Ewangelię i chrzczył (por. Mt 28, 19). Posłanie to pokazuje, że celem istnienia Kościoła nie jest on sam, lecz misja, do jakiej został powołany i przeznaczony przez swojego Założyciela. Czyni ono jednocześnie z Kościoła wspólnotę, która jest w drodze i ma za zadanie dotarcie do wszystkich peryferii, tam, gdzie Chrystus jest wciąż nieznanym i gdzie Kościół jest nieobecny. Kwestii misyjnej działalności Kościoła została poświęcona Adhortacja apostolska *Evangelii gaudium* Ojca Świętego Franciszka i *Dokument z Aparecidy* opracowany przez Konferencję Episkopatów Ameryki Łacińskiej i Karaibów.

Celem niniejszego artykułu jest ukazanie, na czym polega i w czym przejawia się misyjność Kościoła w świetle przeprowadzonej analizy obu wymienionych dokumentów. W pierwszym punkcie mowa jest na temat przepowiadania Jezusa Chrystusa jako istoty misji i działalności ewangelizacyjnej Kościoła. Właściwa bowiem misja Kościoła polega na prowadzeniu ludzi do osobistego spotkania z Jezusem i komunikowaniu im życia Jezusa Chrystusa przez głoszenie słowa Bożego, udzielanie sakramentów i praktykowanie *caritas*. Oznacza to, że autentyczną ewangelizacją jest taka, w której prymat zostaje zawsze przyznany głoszeniu Jezusa Chrystusa. W drugim punkcie zostaje ukazany społeczny wymiar ewangelizacji, ponieważ ewangelizowanie jest nierozdzielnie związane z uobecnianiem królestwa Bożego w świecie, a przez to ma ono także na celu wpływanie na przemianę i kształtowanie świata opierającego się na wartościach tegoż królestwa. Wymiar ten uświadamia jednocześnie prawdę o tym, że misja ewangelizacyjna Kościoła łączy w sobie troskę o transcendentny wymiar człowieka z troską o zaspokojenie jego wszystkich konkretnych potrzeb. Wynika on wreszcie z samej Ewangelii, która wskazuje na ścisły związek, jaki istnieje między przyjęciem zbawczego orędzia a czynną miłością braterską. W trzecim natomiast punkcie zostaje udzielona odpowiedź na pytanie, na czym polega i w czym się wyraża duch nowej ewangelizacji prowadzonej przez Kościół oraz co znaczy być uczniem Jezusa.

Słowa kluczowe: Jezus Chrystus, Kościół, ewangelizacja, misyjność, uczeń i misjonarz Chrystusa

**The Mission of Church in the light
of the Apostolic Exhortation “Evangelii Gaudium”
and the CELAM document of Aparecida
“We are disciples and missionaries of Jesus Christ so that
our nations may have life in Him”**

SUMMARY

The missionary activity of the Church is one of the greatest challenges facing the Church today and one of its biggest priorities. The Church was founded and sent by Jesus Christ to go to all nations, proclaim the Gospel, and baptise (cf. Mt 28:19). This mission shows that the purpose of the existence of the Church is not itself but the mission to which it was called and designed by its Founder. It does at the same time make the Church a community that is on its way and has the task of reaching out to all the periphery and where Christ is still unknown and where the Church is absent. The apostolic exhortation of the “Evangelii Gaudium” of Father Francis and the Aparecida Document prepared by the Conference of Bishops of Latin America and the Caribbean was devoted to the missionary mission of the Church.

Hence, the purpose of this article is to show how and why the Church’s mission is manifested in the light of the analysis of the two above mentioned documents.

The first paragraph discusses the preaching of Jesus Christ as the essence of the mission and the evangelising activity of the Church. The proper mission of the Church is to lead people to a personal encounter with Jesus and to communicate the life of Jesus Christ through the promulgation of the Word, the sacraments and the practice of “caritas”. This means that authentic evangelisation is the evangelisation where primacy is always given to the promulgation of Jesus Christ.

The second paragraph, in turn, shows the social dimension of evangelisation, since evangelisation is inseparably linked to the making of the kingdom of God in the world, and thus it also aims at influencing the transformation and shaping of the world based on the values of that kingdom. At the same time, this dimension realises the fact that the evangelising mission of the Church combines the concern for the transcendent dimension of the human being with the concern of satisfying all his/her specific needs. It ultimately comes from the Gospel itself, which shows the close relationship that exists between the reception of the saving message and the active fraternal love.

In the third paragraph the answer is given to the question of what is and how the spirit of the new evangelisation of the Church is expressed and what it means to be a disciple of Jesus.

Keywords: Jesus Christ, Church, Evangelisation, missionary, Christ’s disciple and mission.